

УДК 821.112.2 (436)-32Бахман09

КАРИНТІЯ ЯК КУЛЬТУРНЕ ПОГРАНИЧЧЯ У ЖИТТІ ТА МАЛІЙ ПРОЗІ ІНГЕБОРГ БАХМАН

Юлія ІСАПЧУК

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури,
вул. Коцюбинського, 2, Чернівці, 58012, Україна,
e-mail: isa871@rambler.ru*

Крізь призму симбіозу трьох європейських культур розглянуто малу прозу австрійської письменниці Інгеборг Бахман. У цьому контексті згадані культури виступають метафорою германських, слов'янських та романських народів, які населяють Центрально-Східну частину Європи. Основна увага зосереджена на підкресленні особливого статусу австрійського культурного пограниччя Каринтії у житті та творчості авторки. Цей топос пропонуємо розглядати як іманентний конструкт творчого доробку письменниці та домінуючу константу її особистості.

Ключові слова: І. Бахман, культурне пограниччя, триплекс культур, Каринтія, мала проза.

Культурне пограниччя прийнято вважати водним із ключових понять-метафор культурних студій, воно поступово втрачає свій маргінальний статус й активно залучається до наукового інструментарію під час досліджень художньої словесності. Найяскравіше цей феномен реалізується і сприймається на справжніх географічних кордонах, які виступають зонами контакту кількох націй, етносів чи народів. Це – межовий простір, де спостерігаються взаємопроникнення різних локальних культур, тісні взаємовпливи, внаслідок чого й виникають гібридні культури [1, 203–205]. Останнім часом сфера вивчення культурного порубіжжя охоплює також і традиційний західний контекст. Тому категорію пограниччя варто розуміти як «феномен культури, як сферу особливого людського досвіду, що породжує особливий тип вразливості і містить своєрідні аксіологічні риси. Ідея пограниччя у такому значенні породжує візію культури, яка ґрунтується на згоді, амбівалентності цінностей, відкритості до іншого, набуває поліфонічного й діалогічного характеру, утверджуючи взаємне проникнення якостей» [5, 163]. Її можна вважати особливим топосом, надбудованим над географічно-політичними реаліями, місцем зустрічі людського досвіду полікультурного соціуму.

Як відомо, австрійська письменниця другої половини ХХ століття Інгеборг Бахман (1926–1973) народилася і виросла у пограничному краї на півдні Австрії, у федеративній землі Каринтія. Це був період між двома світовими війнами, масштабного перерозподілу влади у світі та встановлення нових кордонів, швидкого формування незалежних держав та самоусвідомлення себе окремими націями. Тому культурну пограничність можна

вважати іманентною складовою ідентичності Центральної Європи, де політичні кордони змінювалися значно швидше, ніж культурні [4, 10]. Власне й Австрія, перетворившись у невеличку альпійську республіку, намагалася визначити свою належність і відстояти цілісність перед не завжди миролюбною політикою сусідніх країн (територіальні суперечки зі Словенією, відверті зазіхання гітлерівської Німеччини, проблема Південного Тиролю).

З погляду географічного розташування Каринтія – це своєрідна австрійська провінція, яка лежить у так званому потрійному стикові країн (Австрія, Італія, Словенія). Наявне культурне різноманіття у цій федеративній землі для І. Бахман можна відносити до чинників якраз об'єднаною характеру, і в жодному разі не навпаки [10, 33]. Ось як у невеликому біографічному есе, написаному для радіо у 1952 році, сама авторка описала цю місцевість: «Я провела своє дитинство та юність в Каринтії, на півдні, на кордоні, в долині, яка має дві назви – німецьку та словенську. ... Тому поряд з кордоном є ще раз одна межа, мовна – але по обидва боки я відчувала себе як вдома, з оповідками про добрих і злих духів двох і трьох країн; оскільки за горами, йдучи годину пішки, лежить вже Італія» (тут і далі переклад наш. – Ю. І.) [9, 301]. Як бачимо, цей опис малої батьківщини подано дещо гіперболізовано, з відтінками певної ностальгії та елементами дитячої наївності.

Щодо мовного питання, то безперечно, що рідною мовою для письменниці завжди була німецька, позаяк її батьки походили з німецькомовних родин. Батько Маттіас Бахман – з протестантської сім'ї з селища Оберфеллах у долині річки Гайль (Каринтія), а мати Ольга Бахман (дівооче прізвище Гаас) – з католицької, з містечка Гайденрайхштайн, що у Нижній Австрії [10, 35–36; 11, 11]. Вона не зростала дво- чи тримовною, однак постійно перебувала у цьому полімовному просторі, оскільки навіть після розпаду Дунайської монархії у 1918 році зв'язки між колишніми жителями єдиної держави підтримувалися й надалі. До того ж її батько розпочав свою педагогічну діяльність з викладання у школі італійської мови, тому італійську не варто розглядати як зовсім чужу, водночас – і не як другу рідну мову. До прикладу, листування середини 50-х років з Маргерітою Каетані (видавець часопису «Botteghe Oscure») свідчать про її мовний рівень як початківця. Про вільне володіння італійською можна вже говорити наприкінці 50-х років [11, 63–64], а саме після виходу у світ улітку 1961 року перекладів поезій італійського лірика Джузеппе Унгаретті [7, 513–620]. Окрім того, фактично 20-річне більш-менш незмінне проживання в Італії (з періодичними перебуваннями в інших державах) сприяло подальшому вдосконаленню мови.

Так чи інакше, у більшості своїх оповідань авторка зображує персонажів переважно вихідцями або мешканцями Австрії. Головно вони постають жителями столиці республіки (Відня) або адміністративного центру землі Каринтії (Клагенфурта). Особистий досвід, накопичений у дитячі та юнацькі роки, трансформується у певні спогади про «малу батьківщину» і постає у вигляді культурної пам'яті на сторінках її текстів. Власне, І. Бахман у досить юному віці, після отримання атестату зрілості, залишила батьківську домівку й до кінця своїх днів (як і більшість її головних героїв) перебувала у постійному стані номадизму, майже ніде не залишаючись надовго. Вона взагалі ніби

не визнавала будь-яких меж чи то у просторовому, чи мовному аспектах [18]. Адже здатність до долання кордонів є визначальною рисою способу її життя, а відповідно феномен «занепаду кордонів» якнайкраще характеризує біографію письменниці [16, 8].

Для її свідомості, яку все ж можна назвати «пограничною», характерна амбівалентність. Схожі висновки можна зробити, проаналізувавши переконання, погляди, вчинки основних персонажів прози письменниці. Їхнє світосприйняття видається суперечливим: за своїм способом життя вони нібито космополіти. Проте водночас у них завжди виринає щось суто провінційно-австрійське, те, що постійно не дає їм спокою, але, як не парадоксально це звучить, і надає наснаги.

Цю дихотомію можна виявити в роздумах головної героїні оповідання «Три дороги до озера» Елізабет про свого брата Роберта та його молоду дружину Лізі: «Але те, що скрізь перетворювало їх на чужинців – це була їхня чутливість, тому що вони походили з провінції, і тому їхній дух, почуття і вчинки безнадійно належали цій величезній імперії духу» [8, 399]. Однак саме сюди в Каринтію – до свого першоджерела, – ця відома фотожурналістка кожного разу повертається у пошуках внутрішньої рівноваги, щоб сховатися від цілого світу та від власного «я». Проте надовго залишитися їй ніяк не вдається, і під різними приводами вона тікає до своєї нової тимчасової домівки. У листі до свого друга, німецького письменника Уве Йонзона від 25 липня 1970 року І. Бахман відверто визнає цю відчуженість, просторову невлаштованість: «Треба було взагалі бути чужинцем, щоб витримати в такій місцевості, як Клагенфурт, довше години, або завжди тут жити, але передусім тут не можна було зростати й бути собою, а потім ще й повертатись» [15, 15].

Варто зауважити, що в центрі уваги письменниці перебуває не саме рідне місто Клагенфурт, яке для неї видається суто провінційним, навіть дещо обмеженим [10, 46]. Це акцентовано у новелі «Юність в австрійському місті»: «До цього міста рідко приїздили з інших міст, оскільки його привабливість була недостатньою, переїздили переважно з сіл, позаяк подвір'я ставали замалі, отож шукали житло на околиці міста, де воно було найдешевше» [8, 84]. Також у вищезгаданому листі до У. Йонзона вона зазначила: «Крім того, наша провінція тут дійсно спотворена, озеро я вже викреслила з програми, тому що кожен квадратний метр окуповано рейнсько-рурськими людьми, які у дешевій (!) “сонячній Каринтії” проводять дорогі канікули» [15, 10]. Згодом цей коментар з прямим натяком на німців відобразиться у «Трьох дорогах до озера».

Власне невеликий топос долини річки Гайль перетворюється в основний конструкт її текстів, ментально пов'язаних з безтурботним минулим. Зокрема, дослідник творчості І. Бахман Г. Гьоллер писав, що поряд із детальним описом топографії міста письменниця завжди звертає увагу на цю місцевість, а деякі жіночі образи її проекту «Види смерті» (авторське Я, Франца) походять звідси родом. Вони прагнуть повернутися у цей межовий край з річкою та озерами, до країни дитинства, у «свій край серця та коронну землю» (виокремлення шрифтом наше. – Ю. І.) [13, 22–24]. Якраз цю локацію, на думку іншого дослідника І. Бахман А. Гапкемайера, можна вважати її справжньою батьківщиною [11, 10]. Вона пов'язана із дитячими спогадами про традиційний літній відпочинок сім'ї у батьківському селищі Оберфелах, зі світом дивовижних легенд та казкових країв.

Вже у першому надрукованому прозовому тексті «Пором» («Die Fähre», 1946) відчувається атмосфера цієї долини на півдні Австрії, в якій І. Бахман із захопленням описала свою рідну річку Гайль: «У розпал літа річка співає тисячами голосів, ... наповнюючи край плескотом води. Поблизу берега вона тихіша, клекоче і занурена у свою самість» [8, 10]. Названа новела є останнім образом Каринтії для авторки перед тим, як вона залишила Клагенфурт і буде сюди повертатися вже як гість [11, 25]. Згодом вона пригадала свою «річку дитинства» [7, 169] у поезії «Прага січень 64» («Prag Jänner 64») після відвідин столиці Чехії та написала ще один вірш, навіяний враженнями від цієї подорожі, а саме «Богемія лежить біля моря» («Böhmen liegt am Meer») [див.: 18, 266].

Навчаючись у Відні, у травні 1948 року І. Бахман познайомилась з Паулем Целаном, людиною, на перший погляд, з діаметрально протилежною життєвою позицією та долею (передусім, ідеться про вкрай різні обставини, пов'язані з їхніми батьками в часи нацизму). «Це були не тільки нездоланні суперечності, це були два світи, розділені глибокою прірвою» [3, 109]. Але тим, що треба зараховувати до важливих чинників їх взаємної подібності й подальшого зближення, у просторовому відношенні можна вважати їхнє спільне походження з прикордонних місцевостей (Буковина та Каринтія).

Вони обоє були носіями пограничних культур та відповідної свідомості. Можна вважати, що І. Бахман сприймала молодого поета як представника незнаной східної культури, а саме – слов'янської та гебрейської, якої їй підсвідомо бракувало. Він доповнював її на ментальному рівні. Тому слов'янська складова каринтійського пограниччя з її дитячих років відображається у творчості письменниці й під впливом тісних взаємин із П. Целаном.

Насамперед, цей компонент у прозі письменниці проявляється через уведення в тексти персонажів зі слов'янськими антропонімами: Іван, Бранко, Мара, Надя та ін. [11, 122]. Причому вони, зазвичай, пов'язані з чуттєвим, дещо наївним ставленням до дійсності. Повернувшись після невеликої подорожі по Польщі у травні 1973 року, у складний період після смерті батька, І. Бахман ідентифікувала себе як слов'янку, будучи під сильним враженням від теплого прийому цього відкритого та щирого народу. Ця країна перетворила для неї в образ утопічного простору, де емоційність та раціональність – нероздільні поняття, де чоловік і жінка живуть одне з одним, а не одне проти одного [11, 149–150]. Саме ці максими І. Бахман намагалася зобразити у своїй творчості, вказуючи на наслідки недотримання цих принципів у сучасному суспільстві, а також сама прагнула відповідної гармонії у стосунках з протилежною статтю.

До одного з найяскравіших слов'янських чоловічих образів її малої прози можна віднести образ Бранко з оповідання «Три дороги до озера». Він суттєво відрізняється від інших мешканців західного світу завдяки вмінню берегти деякою мірою архаїчність власного світосприйняття. Незначний коментар («цей веселий велетень-словенець» [8, 422]) з уст головної героїні свідчить про певну простакуватість, навіть обмеженість, але водночас про таку безпосередність і ментальну близькість із нею. На нашу думку, постать Бранко якраз найвдаліше характеризує ті риси, які І. Бахман найбільше цінувала в людях.

Наступною невід'ємною складовою бахманівського культурного триплексу є Італія, яка займала у її житті та творчості одну з ключових позицій. Недаремно вона назвала її

«Споконвічний (первісний) край» в однойменній поезії («Das erstgeborene Land», 1956) [7, 119]. Уперше з Італією І. Бахман познайомилася восени 1952 року під час нетривалої подорожі зі своєю сестрою Ізолюдою, буквально тікаючи сюди від виснажливої роботи у Відні. Причому враження від цієї поїздки були радше гнітючими, ніж життєдайними, як вона зізналася П. Целану в одному з листів [12, 53]. Згодом триваліше гостювання на о. Ішія у близького друга, композитора Г. В. Генце (зі значними перервами впродовж 1953–1955 років), яке для обох виявилось гармонійним співіснуванням «близнюків по духу» та плідною співпрацею двох творчих особистостей [11, 65]. Однак найдовше вона перебувала в Римі, що його можна вважати місцем її відносно постійного проживання (з 1958 по 1962 роки з М. Фрішем).

Чому цим оазисом серед пустелі стала для І. Бахман саме Італія, на це питання немає однозначної відповіді. Так, Ф. Майер-Госау пов'язує цей факт з безпосереднім походженням батька письменниці [17, 16–17]. Цю тезу можна підтвердити власним висловлюванням І. Бахман у 1970 році: «Для мене це не було сентиментальним чи романтичним рішенням; позаяк я ж походжу з кордону, італійсько-югославського; вже для мого батька було само собою зрозумілим говорити італійською, він також бажав, аби я її вчила» (цит. за У. Йонзоном) [15, 62]. Наприклад, А. Гумль вказує саме на Італію, а згодом – на Рим, передусім, з погляду дійсних можливостей для розвитку творчої особистості (цілковите занурення у власну поезію), пояснюючи це традиційною схильністю німецькомовних письменників подорожувати саме у цю країну («Italienreise») та прагненням активно долучатися до культурного життя столиці після війни з її колосальними перспективами [14, 10–11]. В інтерв'ю від 24 січня 1957 року кореспондентові Г. Р. Гоке, який входив до кола її тамтешніх приятелів, вона акцентувала вирішальне значення Риму в її житті: «До захоплення Римом, у будь-якому разі для мене, належить той факт, що він видається мені останнім великим містом серед тих, які мені відомі, де можна відчувати себе, як удома. Мабуть, одним із останніх місць, де, якби це краще висловити, все починається» [6, 23].

Водночас І. Бахман не вважає Рим ідеальною локацією сучасної цивілізації, зазначаючи, що «люди тут не є кращими ніж деінде ... Мені вистачає того, що люди не є непривітними, а є привітнішими» (цит. за У. Йонзоном) [15, 61–62]. До прикладу, вона скаржиться на нестерпних сусідів з їхніми щоденними клопатами, дітьми та домашніми тваринами, які є скрізь невід'ємною частиною людського життя у соціумі, на що вказує її У. Йонзон [15, 65–70]. Водночас авторка у листі, датованому 24 січня 1966 року, зізнається йому що «Найбільше мене дратує те, що в нав'язливій ідеї поїхати до Риму винна я сама ... І я так уперто втримую себе у цьому місті не тому, що я його дуже люблю, що є наполовину правдою, а тому що воно мене тричі захоплювало у найнегідніший спосіб, і через те, що з того місця, в яке стільки інвестовано, не тікають» [15, 63–64]. Як бачимо, письменниця не може чітко визначити для себе критерії вибору країни та міста для порівняно постійного проживання. І. Бахман усвідомлює, що Італія, так само, як і Рим, не є примарним парадизом на землі, але саме сюди її «тягне», не в останню чергу через ментальну пам'ять, оскільки сама вона була родом зі специфічного пограниччя на півдні Австрії. Також тут вона почуває себе комфортно серед інших людей, фактично,

як удома, а цей факт можна вважати ще одним із переконливих аргументів, адже, маючи схильність перебувати на певній дистанції від інших, вона дуже сильно оберігає особистісний простір навколо себе, незважаючи на іноді надто богемний стиль життя.

Що стосується відображення концепту «італійського» на ідейно-тематичному рівні у творчості авторки, то найяскравіше він проявляється у так званих «Римських репортажах» («Was ich in Rom sah und hörte», 1955), у невеликій кількості поезій (наприклад, «Лісні з одного острова» («Lieder von einer Insel»), 1954) та у радіоп'єсі «Цикади» («Die Zikaden», 1954) [див.: 18]. Також опосередковано сюди можна віднести переклади поезій згаданого на початку нашої розвідки Дж. Унгаретті. Проте італійські персонажі, тим паче герої, не входять до бахманівської персоносфери. Фізично перебуваючи у Римі, духовно вона все-таки перебуває в Австрії, іменуючи цей стан «подвійним життям» [6, 65]. Навіть свою римську квартиру у 1972 році вона облаштувала меблями Бідермайєрської епохи, намагаючись створити затишок по-віденськи, про що не без усмішки зауважили її італійські друзі. Причому, на думку самої І. Бахман, віддистанціювання від батьківщини сприяло кращому змалюванню останньої [6, 65].

Що стосується малої прози авторки, то безпосереднє зображення Італії спостерігається в декількох невеличких епізодах. Це стосується насамперед новели «І я також жила в Аркадії» («Ich habe auch in Arkadien gelebt», 1952), оповідань «Тридцятий рік» («Das dreißigste Jahr», 1961) та «Синхронно» («Simultan», 1972). У новелі, яка найперше своєю назвою натякає на крилатий латинський вираз «Et ego in Arcadia fui» («І я був в Аркадії») [2] та спрямовує нас більше на Грецію, можна помітити відсилання до Риму, вічного міста, куди, як відомо, ведуть усі дороги, тобто всесвітнього міста, яке, як метафорично подано у цьому тексті, «постало на руїнах стародавнього Вавилону» [8, 38]. До того ж увесь текст налаштовує на мінорно-меланхолійний настрій, з постійною тугою за рідним містом, яке кличе до себе, і безнадійним усвідомленням неможливості повернутися додому. Міркуючи про ціну успіху, авторка передбачила свою долю: власне у Римі вона знайшла «своє місце під сонцем» [8, 39], як ліричне Я у новелі, але думками перебувала вдома.

В оповіданні «Тридцятий рік», наповненому багатьма автобіографічними моментами, один раз згадано й Рим. І. Бахман позначила його як локацію, де головний герой «був найвільнішим» та «відчув своє пробудження, розкриття своїх очей, своєї радості, своїх цінностей та своєї моралі» [8, 97]. Також письменниця подала опис іншого італійського міста, Венеції, згадуючи саме порожню сцену на найпопулярнішій та найвідомішій місцевій площі Св. Марка. Венеція асоціюється у протагоніста оповідання з неповторною красою та раєм, причому ці поняття він розглядає нероздільно: «Але це мій рай, там, де є краса» [8, 117].

Щодо оповідання «Синхронно», то воно буквально імітує номадичний стиль життя самої письменниці, в якому Італія виступає тимчасовим «перевалочним пунктом», місцем переведення подиху. Головна героїня, синхронна перекладачка Надя, під час невеличкої подорожі на автомобілі, пригадує свої перші робочі поїздки і порівнює свої враження від тутешніх місць. Цього разу її супутником є уродженець Відня Людвіг Франкель, з яким вона познайомилася на конгресі у Римі. Сама дія розгортається на

фоні італійської топонімії – головні герої почергово проїжджають або зупиняються у певних привабливих для туристів населених пунктах: Пестум, Неттуно, Баттіпалья, Палінуро, Сапрі, Калабрія, Маратея. На нашу думку, у цьому оповіданні Італію як складову триплексу відповідних культур можна розглядати локацією, де авторка ретроспективно дивиться на власне життя і прагне поглянути на нього по-новому. Саме у цьому невеликому селі Маратея, Надя, намагаючись залізти на чорні скелі, звільняється від обмежень, обов'язків, нав'язаних їй мораллю сучасного світу, промовляючи до себе «це – обов'язок, я мушу, я повинна жити, і після того, як вона примусила себе поглянути на годинник, вона обернулася назад, щоб не запізнитися, але що я тут собі кажу, що це означає, це – не обов'язок, я не мушу, я взагалі нічого не мушу, я маю право» [8, 314]. Такі метаморфози відбуваються під впливом ментальної пам'яті, що актуалізується через образ її супутника, який нагадує їй про рідне австрійське.

Отож, зростання письменниці на перетині трьох культур відіграло одну з визначальних ролей у її подальшому житті та творчості. Фактично внутрішнє перебування на пограниччі та протиставлення себе цій місцевості можна вважати константною ознакою її особистості, що проявляється як на рівні свідомості, так і на рівні буття. У той же час І. Бахман долає ці умовні картографічні межі між Сходом та Заходом, позаяк вона не могла надовго залишатися в одному й тому ж місці, а також не сприймала ці межі як такі. Особистість І. Бахман та більшість створених нею образів пов'язані з трискладовим сприйманням світу, яке проявляється узагальнено з германською, слов'янською та деякою мірою романською культурами. Адже те, що можна ідентифікувати як австрійське, загалом сформувалося на основі поєднання набутоків західної (німецька, італійська культура) та східної (єврейська, слов'янська) цивілізації. У проаналізованих зразках культурне пограниччя Каринтія, проявляється на рівні ментальної пам'яті у вигляді спогадів про ідеальний топос, який герої намагаються віднайти або відтворити у сучасному світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Западное литературоведение XX века : энциклопедия / под ред. Е. А. Цурганова. – М. : Intrada, 2004. – С. 203–205.
2. И я в Аркадии родился [Электронный ресурс] // Энциклопедический словарь крылатых слов и выражений / сост. В. В. Серов. – М. : Локид-Пресс, 2005. – Режим доступа : <http://bibliotekar.ru/encSlov/9/62.htm>.
3. Рихло П. В. «Вони мовили сяйно і темно». Пауль Целан та Інгеборг Бахманн: листування закоханих / П. В. Рихло // Нова подорож до Європи / упоряд. О. Гаврилів, Т. Гаврилів. – Львів : ВНТЛ-Класика, 2012. – С. 108–122.
4. Сухомлинов О. М. Культурні пограниччя: Новий погляд на стару проблему : монографія / О. М. Сухомлинов. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. – С. 4–26.
5. Чайковська А. Бруно Шульц і культура пограниччя / А. Чайковська // Бруно Шульц і культура пограниччя : матеріали двох перших едіцій Міжнар. фестивалю Бруно Шульца в Дрогобичі / за ред. В. Меньок. – Дрогобич : Полоністичний наук.-інформац. центр ім. Ігоря Менька Дрогобицького держ. пед. ун-т. ім. Івана Франка, 2007. – С. 156–166.

6. *Bachmann I.* Wir müssen wahre Sätze finden. Gespräche und Interviews / Ingeborg Bachmann ; [Hrsg. Christine Koschel, Inge von Weidenbaum]. – München : Piper-Verl., 1983. – 164 S.
7. *Bachmann I.* Werke : in 4 Bd. / Ingeborg Bachmann ; [Hrsg. Christine Koschel, Inge von Weidenbaum]. – 4. Aufl. – München ; Zürich : Piper-Verl., 1993. – Bd. 1 : Gedichte. Hörspiele. Libretti. übersetzungen. – 683 S.
8. *Bachmann I.* Werke : in 4 Bd. / Ingeborg Bachmann ; [Hrsg. Christine Koschel, Inge von Weidenbaum]. – 4. Aufl. – München ; Zürich : Piper-Verl., 1993. – Bd. 2 : Erzählungen. – 609 S.
9. *Bachmann I.* Werke : in 4 Bd. / Ingeborg Bachmann ; [Hrsg. Christine Koschel, Inge von Weidenbaum]. – 4. Aufl. – München – Zürich : Piper-Verl., 1993. – Bd. 4 : Essays. Reden. Vermischte Schriften. Anhang. – 442 S.
10. *Beicken P.* Ingeborg Bachmann / Peter Beicken. – München : Beck, 1988. – 288 S.
11. *Hapkemeyer A.* Ingeborg Bachmann. Entwicklungslinien in Werk und Leben / Andreas Hapkemeyer. – Wien : Verl. der österreichischen Akademie der Wissenschaft, 1991. – 169 S.
12. *Herzzeit.* Der Briefwechsel zwischen Ingeborg Bachmann und Paul Celan. Mit den Briefwechseln zwischen Paul Celan und Max Frisch sowie zwischen Ingeborg Bachmann und Gisèle Celan-Lestrange / [Hrsg. und kommentiert von B. Badiou, H. Höller, A. Stoll und B. Wiedemann]. – 1. Aufl. – Frankfurt am Main : Suhrkamp Verl., 2008. – 399 S.
13. *Höller Hans.* Ingeborg Bachmann / Hans Höller. – Reinbek bei Hamburg : Rowohlt, 1999. – 186 S.
14. *Huml A.* «Silben im Oleander, Wort im Akaziengrün»: zum literarischen Italienbild Ingeborg Bachmanns / Ariane Huml. – Göttingen : Wallstein, 1999. – 376 S.
15. *Johnson U.* Eine Reise nach Klagenfurt / Uwe Johnson. – Frankfurt am Main : Suhrkamp Verl., 1974. – 108 S.
16. *Lindemann E.* Über die Grenze: zur späten Prosa Ingeborg Bachmanns / Eva Lindemann. – Würzburg : Königshausen und Neumann, 2000. – 173 S. – (Epistemata; Reihe Literaturwissenschaft; Bd. 391).
17. *Meyer-Gosau F.* Einmal muss das Fest ja kommen: Eine Reise zu Ingeborg Bachmann «Mitten ins Herz» / Frauke Meyer-Gosau. – München : Beck, 2008. – 234 S.
18. *Trufin R.* «Keiner dieser Orte ist zu finden» – zur Grenzauflösung und literarischen Projektion auf den osteuropäischen Raum bei Ingeborg Bachmann [Elektronische Ressource]/ Ramona Trufin // Vortrag «Paul Celan – Ingeborg Bachmann», 9. Juni 2005, Universität Konstanz. – S. 265–270. – Zugriff : <http://www.litere.usv.ro/anale/Meridian%20critic%201-2009%20pdf/II%20exegeza/4.pdf>.

Стаття надійшла до друку 10.09.2012

Прийнята до друку 22.11.2012

CARINTHIA AS A CULTURAL BORDERLAND IN LIFE AND SHORT PROSE BY INGEBORG BACHMANN

Juliya ISAPCHUK

*Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University,
Department of World Literature and Theory of Literature,
2, Kotsubinsky Str., Chernivtsi, 58012, Ukraine
e-mail: isa871@rambler.ru*

The article considers the short prose by Austrian writer Ingeborg Bachmann through the prism of symbiosis of three European cultures. In this context mentioned cultures arise as a metaphor of the Germanic, Slavic and Roman peoples living in the Central-Eastern part of Europe. The main attention is paid to emphasizing of the special status of the Austrian cultural borderland in author's life and works. This topos is offered to be regarded as an immanent construction of writer's cultural heritage and dominant constant of her personality.

Key words: I. Bachmann, cultural borderland, cultural triplex, Carinthia, short prose.

КАРИНТИЯ КАК КУЛЬТУРНОЕ ПОГРАНИЧЬЕ В ЖИЗНИ И МАЛОЙ ПРОЗЕ ИНГЕБОРГ БАХМАН

Юлия ИСАПЧУК

*Черновецкий национальный университет имени Юрия Федьковича,
кафедра зарубежной литературы и теории литературы,
ул. Коцюбинского, 2, Черновцы, 58012, Украина,
e-mail: isa871@rambler.ru*

Сквозь призму симбиоза трех европейских культур исследуется малая проза австрийской писательницы Ингеборг Бахман. В данном случае они выступают метафорой германских, славянских и романских народов, которые населяют Центрально-Восточную часть Европы. Основное внимание сосредоточено на подчеркивании особого статуса австрийского культурного пограничья Каринтии в жизни и творчестве автора. Данный топос предлагается рассматривать как имманентный конструкт творческого наследия писательницы и доминантную константу ее личности.

Ключевые слова: И. Бахман, культурное пограничье, триплекс культур, Каринтия, малая проза.